
Rozporządzenie Tymczasowe Krajowej Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1944 r. o podjęciu czynności urzędowych w sądownictwie

Palestra 38/7-8(439-440), 11-15

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROZPORZĄDZENIE TYMCZASOWE KRAJOWEJ RADY MINISTRÓW
z dnia 1 sierpnia 1944 r.
o podjęciu czynności urzędowych w sądownictwie.

Na podstawie art. 7 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1944 r. o tymczasowej organizacji władz na terytorium Rzeczypospolitej (Dz. U. R. P. cz. III Nr 1, poz. 1) zarządza się co następuje:

Art. 1.

1. Przepisy rozporządzenia niniejszego dotyczą sądów powszechnych, sądów pracy, prokuratur przy sądach powszechnych, sędziów tychże sądów, prokuratorów, asesorów i aplikantów sądowych oraz komorników.

2. Do urzędników sekretariatów i innych funkcjonariuszów sądowych i prokuratorskich stosuje się przepisy rozporządzenia tymczasowego Krajowej Rady Ministrów z dnia 3 maja 1944 r. o powołaniu do służby funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. cz. III Nr 1, poz. 4).

3. O ile z rozporządzenia niniejszego co innego nie wynika, należy rozumieć przez sędziów także prezesów i wiceprezesów, a przez prokuratorów – także Pierwszego Prokuratora Sądu Najwyższego, wiceprokuratorów i podprokuratorów.

4. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczą Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o tyle tylko, o ile zawierają wyraźne w tym względzie postanowienia.

Art. 2.

Przepisy i zarządzenia, wydane przez okupanta w zakresie ustroju sądów i urzędów wymiaru sprawiedliwości, są

uchylone; moc prawna przepisów polskich, uchylonych lub zmienionych przez okupanta, jest przywrócona.

Art. 3.

1. Utworzone przez okupanta sądy i urzędy wymiaru sprawiedliwości przestają istnieć.

Akta, księgi urzędowe, dokumenty, fundusze i dowody rzeczowe, znajdujące się w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości powołanych przez okupanta, przejmują właściwe sądy i urzędy wymiaru sprawiedliwości.

2. Sądy i urzędy wymiaru sprawiedliwości, które były czynne w dniu 31 sierpnia 1939 r. podejmą swe czynności w siedzibach i granicach okręgów z dnia 31 sierpnia 1939 r. w terminach oznaczonych rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości.

3. Jednakże na obszarach nazwanych przez okupanta dystryktami: warszawskim, krakowskim, lubelskim i radomskim sądy i urzędy wymiaru sprawiedliwości podejmą swe czynności z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego w siedzibach i granicach okręgów sądów polskich uruchomionych przez okupanta i czynnych w dniu ustania okupacji.

Sąd Apelacyjny w Radomiu przestaje istnieć. a czynności jego przejmują właściwe sądy apelacyjne.

Art. 4.

1. Jeżeli Minister Sprawiedliwości nie powoła do objęcia kierownictwa są-

du lub prokuratury prezesa lub prokuratora, który zajmował to stanowisko w dniu 31 sierpnia 1939 r., to powierzy tymczasowe kierownictwo sądu wiceprezesowi albo sędziemu, a prokuratury – wiceprokuratorowi lub podprokuratorowi lub sędziemu tego samego lub innego równorzędnego lub wyższego sądu, lub prezesowi albo prokuratorowi innego równorzędnego sądu.

2. Uprawnienia powyższe wykonywa w stosunku do kierowników sądów grodzkich oraz przewodniczących sądów pracy kierownik właściwego sądu okręgowego.

Art. 5.

1. Minister Sprawiedliwości powierzy tymczasowe kierownictwo Sądu Najwyższego prezesowi lub sędziemu tegoż Sądu, jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej w chwili podjęcia czynności przez Sąd Najwyższy nie powoła Pierwszego Prezesa do objęcia kierownictwa.

2. Z chwilą podjęcia czynności przez Sąd Najwyższy kierownictwo izby tego Sądu obejmie powołany do tego przez Ministra Sprawiedliwości prezes Sądu Najwyższego; Minister może powierzyć tymczasowe kierownictwo izby, zamiast prezesowi, sędziemu Sądu Najwyższego.

Art. 6.

1. Dokonane przez okupanta mianowania sędziów i prokuratorów oraz asesorów sądowych tracą moc i pozbawione są skutków prawnych w zakresie stosunku służbowego do Państwa; jednakże wymienione osoby mają obowiązek zabezpieczenia akt i mienia powierzonych ich pieczy do czasu zwolnienia ich od tego obowiązku przez władze polskie.

2. Mianowanie aplikantów sądowych, dokonane w czasie okupacji przez kiero-

wników Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Krakowie, Lublinie i Radomiu, pozostają w mocy.

Art. 7.

1. Sędzia i prokurator, czynny w sądownictwie polskim w dniu 31 sierpnia 1939 r., obowiązany jest w ciągu 7 dni od daty, gdy to stanie się dla niego możliwe, dokonać zgłoszenia na piśmie do Ministra Sprawiedliwości oraz do kierownika sądu lub prokuratury, w których był zatrudniony w dniu 31 sierpnia 1939 r., z podaniem swego miejsca pobytu oraz ze szczegółowym przedstawieniem przebiegu swego życia po dniu 31 sierpnia 1939 r. Jeżeli wymieniony sąd lub prokuratura nie są uruchomione, zgłoszenie do kierownika sądu lub prokuratury nastąpić powinno niezwłocznie po ich uruchomieniu.

2. Sędzia grodzki, przewodniczący i zastępca przewodniczącego sądu pracy zgłasza się do Ministra Sprawiedliwości oraz do kierownika właściwego sądu okręgowego.

3. Prezes Rady Ministrów określi tryb i termin dokonania zgłoszenia przez sędziów i prokuratorów, pełniących czynną służbę wojskową.

Art. 8.

1. Zgłaszający się obejmie swe czynności na podstawie powołania go przez kierownika właściwego sądu lub prokuratury (art. 4 i 5). Kierownik nie dopuści zgłaszającego się do podjęcia czynności, jeśli doszło do jego wiadomości, że zgłaszający się po dniu 31 sierpnia 1939 r. dopuścił się czynu uwłaczającego godności piastowanego stanowiska lub zachował się w sposób sprzeczny z obowiązkami obywatela polskiego.

2. Sędziów grodzkich i zastępców przewodniczących sądów pracy powoła kierownik sądu okręgowego.

Art. 9.

1. Powołany powinien rozpocząć urzędowanie w ciągu dni 7 po dniu doręczenia mu pisma powołującego.

2. Powołany powinien być na żądanie władzy powołującej niezwłocznie zwolniony z innej państwowej służby cywilnej, służby samorządowej i ze stosunku wypływającego z umowy o pracę; jeżeli był wpisany na listę adwokatów, uważany będzie za skreślonego z listy adwokatów z upływem dni 7 po doręczeniu mu pisma powołującego.

Art. 10.

Nieusprawiedliwione zaniechanie zgłoszenia, przewidzianego w art. 7 niniejszego rozporządzenia, jak również nieusprawiedliwiona zwłoka w rozpoczęciu urzędowania (art. 9) pociąga za sobą zwolnienie ze służby ze skutkami, przewidzianymi w art. 113 prawa o ustroju sądów powszechnych, chyba że sędzia lub prokurator za zgodą Ministra Sprawiedliwości przeszedł do innego działu służby państwowej.

Art. 11.

1. Sędziowie i prokuratorzy czynni w chwili ustania okupacji w sądach i prokuraturach, wymienionych w art. 3 ust. 3 zd. 1 rozporządzenia niniejszego, aż do dalszego zarządzenia Ministra Sprawiedliwości pełnią nadal swe czynności w tych samych sądach lub prokuraturach, jeżeli w dniu 31 sierpnia 1939 r. byli polskimi sędziami lub prokuratorami, choćby w dniu tym byli sędziami lub prokuratorami w innych sądach lub pro-

kuraturach, o ile według przepisów prawa o ustroju sądów powszechnych mogli być do danego sądu lub danej prokuratury delegowani; nie mają jednak prawa do należności z tytułu delegacji.

2. Kierownik sądu lub prokuratury może w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego zawiesić w czynnościach służbowych sędziego lub prokuratora, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na zachowanie się sędziego lub prokuratora w czasie okupacji; prawo to w stosunku do sędziów grodzkich, przewodniczących i zastępców przewodniczących sądów pracy służy kierownikowi sądu okręgowego.

Art. 12.

O niedopuszczeniu sędziego lub prokuratora do objęcia stanowiska (art. 8 ust. 1) oraz o zawieszeniu w czynnościach (art. 11 ust. 2) kierownik sądu lub prokuratury niezwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości z podaniem przyczyny niedopuszczenia lub zawieszenia.

Art. 13.

1. Sędzia lub prokurator, którego nie powołano do objęcia czynności w ciągu 6 miesięcy od uruchomienia sądu, w którym był sędzią lub prokuratorem w dniu 31 sierpnia 1939 r. lub od dnia nadesłania zgłoszenia Ministrowi Sprawiedliwości, jeśli zgłoszenie nastąpiło po uruchomieniu wymienionego sądu, lub od zawieszenia w czynnościach (art. 11 ust. 2 i art. 14 ust. 2) może żądać przeniesienia go w stan spoczynku, jeżeli nie wszczęto przeciwko niemu postępowania karnego lub dyscyplinarnego.

2. W przypadku przewidzianym w art. 5 ust. 1 niniejszego rozporządzenia Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jest przeniesiony w stan spoczynku.

Art. 14.

1. Władza mianująca może przenosić sędziego bez jego zgody do innego sądu równorzędnego lub wyższego, a prezesa lub wiceprezesa także na stanowisko sędziego innego sądu równorzędnego lub wyższego albo rozwiązać z nim stosunek służbowy ze skutkiem natychmiastowym z zachowaniem nabytych praw emerytalnych; prokuratora można przenosić na stanowisko wiceprokuratora w innej równorzędnej prokuraturze.

2. Minister Sprawiedliwości może zawiesić w urzędowaniu kierownika sądu i prokuratury, sędziego i prokuratora.

3. Uprawnienia powyższe władzy mianującej i Ministra Sprawiedliwości ustają w stosunku do poszczególnego sędziego lub prokuratora z upływem jednego roku od dnia, w którym nadesłał on pisemne zgłoszenie Ministrowi Sprawiedliwości w myśl art. 7 niniejszego rozporządzenia.

Art. 15.

1. Stanowiska służbowe sędziów i prokuratorów, którzy nie zgłosili się (art. 7), będą w miarę potrzeby obsadzane.

2. Z osobami, zgłaszającymi się po obsadzeniu stanowiska zajmowanego przez nie w dniu 31 sierpnia 1939 r., o ile ich niezgłoszenie nie pociągnie za sobą zwolnienia ze służby, należy postąpić stosownie do art. 14 niniejszego rozporządzenia.

Art. 16.

Do asesorów i aplikantów sądowych, komorników oraz ich stanowisk służ-

bowych przepisy art. 7–15 rozporządzenia niniejszego stosują się odpowiednio.

Art. 17.

Minister Sprawiedliwości może powołać emerytowanego sędziego lub prokuratora do objęcia stanowiska sędziego lub prokuratora w sądzie równorzędnym lub wyższym niż ten, w którym emeryt ostatnio zajmował stanowisko. Odmowa przyjęcia stanowiska, jeżeli nie zachodzą warunki przewidziane w art. 108 lit. a) i b) prawa o ustroju sądów powszechnych, pociąga za sobą utratę prawa pobierania uposażenia emerytalnego na czas do ukończenia lat 60, co jednak nie ma wpływu na prawo rodziny emeryta do zaopatrzenia w razie wcześniejszej jego śmierci.

Art. 18.

Przepisy art. 21 i 22 rozporządzenia tymczasowego Krajowej Rady Ministrów z dnia 3 maja 1944 r. o powołaniu do służby funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. cz. III Nr 1, poz. 4) mają odpowiednie zastosowanie do sędziów, prokuratorów, asesorów i aplikantów sądowych i komorników.

Art. 19.

Kto naruszy obowiązek nałożony nań przepisem art. 6 ust. 1 rozporządzenia niniejszego podlega karze więzienia do lat 5, a w przypadkach większej wagi karze więzienia lub więzienia dożywotniego lub karze śmierci.

Art. 20.

Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 21.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie: na obszarze Rzeczypospolitej, uwolnionym od okupacji – z dniem ogłoszenia, na pozostałym obszarze – w miarę uwalniania go od okupacji.

Za dzień uwolnienia obszaru województwa od okupacji uważa się dzień,

w którym wojewoda ogłosił w dzienniku wojewódzkim o podjęciu przez siebie jawnej działalności urzędowej.

Delegat na Kraj – Wicepremier:
Klonowski
Ministrowie dla spraw Kraju:
Walkowicz, Traugutt, Opolski

14

ROZPORZĄDZENIE TYMCZASOWE KRAJOWEJ RADY MINISTRÓW
z dnia 1 sierpnia 1944 r.
o uruchomieniu adwokatury.

Na podstawie art. 7 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1944 r. o tymczasowej organizacji władz na terytorium Rzeczypospolitej (Dz. U. R. P. cz. III Nr 1, poz. 1) zarządza się co następuje:

Art. 1.

1. Uchylone są przepisy prawne władz okupacyjnych, dotyczące ustroju adwokatury oraz wydane na ich podstawie zarządzenia, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

2. Uchylone są również przepisy władz okupacyjnych w przedmiocie prowadzenia zawodowo spraw cudzych.

3. Odpowiednie polskie przepisy prawne, które obowiązywały w dniu 1 września 1939 r. w szczególności prawo o ustroju adwokatury z dnia 4 maja 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 289), stosowane będą ze zmianami, wynikającymi z rozporządzenia niniejszego.

Art. 2.

Organa adwokatury, ustanowione przez władze okupacyjne są rozwiązane.

Art. 3.

Zwołanie walnych zgromadzeń izb adwokackich zarządzi Minister Sprawiedliwości. Do czasu zwołania walnych zgromadzeń uprawnienia ich oznaczone w art. 12 ust. 1 lit. c) i e) prawa o ustroju adwokatury służą Wydziałowi Wykonawczemu Naczelnej Rady Adwokackiej, który też powołuje na ten okres komisje rewizyjne izb, uprawnienia zaś przewidziane w tymże artykule ust. 1 lit. d) służą okręgowym radom adwokackim.

Art. 4

Aż do czasu, który oznaczy Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej:

1. w skład Naczelnej Rady Adwokackiej wchodzi członkowie:

- a) powołani przez Prezydenta Rzeczypospolitej w liczbie dziewięciu zamiast dwunastu,
- b) wybrani przez walne zgromadzenia izb adwokackich po jednym w zamian trzech z każdej izby,
- c) przybrani w liczbie sześciu przez członków Rady, wymienionych pod lit. a) i b);

15